
Innehållet i veckans Nyhetsbrev

- Kommande politik för utveckling av jordbruket och landsbygden stöder Europa 2020-strategin – nytt nummer av *Liiteri*
- Lokal utveckling på hälft – professor Eero Uusitalo i ledaren för Landsbygd Plus
- Kyrkbyar, energi, skärgårdstillägg, kommunikationer – skärgårdskommuner höll seminarium i Malax
- Skolvägens längd och Pisa-undersökningen – doktor Gunilla Karlberg-Granlund
- Vindkraft i ”motvind”
- Läs även detta: **Uppfyller kommunerna förpliktelserna i lagen om KSSR? – enkät skall ge svar *Inget förespråkande om tvångssammanslagningar från Kommunförbundets sida **”Tredje statsmakten behövs i tredje sektorns kamp mot centraliseringen” **Årets by i Egentliga Finland 2011 skall vara bra på kulturskapande*

Cit: ***”Det primära målet är att upprätthålla ett nätverk av byar som har beredskap att fungera som säte för näringsverksamhet och som har kraft att producera tjänster åt invånarna. Redskapen för framtidskridandet kan bestå av landsbygdspolitiska utvecklingsinstrument och lokala aktiviteter, boendeverksamhet och byplanläggning.”***

Ur kanslichefen för miljöministeriet Hannele Pokkas tal under *Seminarieriet för skärgårds-, kust- och insjöfrågor* 6-7.6 i Malax (arbets- och näringsministeriets hemsida, <http://www.tem.fi/?l=sv&s=4363>).

”Får 1,5 miljoner stadsbor bestämma om hur landsbygden ska se ut för 200 000 landsbygdsbor?”

Verksamhetsledaren för Östra Nylands Byar rf Mia Aitokari som menar att det i praktiken blir så om den nya landskapsplanen i Nyland fastställs utgående från befolkningsantalet. I den nya definitionen på en by borde det bo 300 människor för att byn skulle kunna existera på kartan (svenska.yle.fi/ostnyland "Mitt Östnyland", <http://ostnyland.ylebloggen.fi/2011/06/03/nardemokrati-i-nyland/>, upprop, http://www.adressit.com/kylat_sailytettava_maakuntakaavassa).

”Jag tycker det är synd att höra om ungdomar som redan i högstadiet säger att de inte vill stanna här, att här inte finns någonting. Därför måste vi våga se framåt och prova nya saker.”

Lappfjärds Byaförening rf:s nyvalde ordförande Tomas Toivonen som vill att ungdomar skall tycka att Lappfjärd, och hela Kristinestad, är en bra plats och att de skall känna att de vill återvända hit efter att de varit ute och sett sig om i världen. Här

spelar byagemenskapen en viktig roll. Sedan har byaföreningarna en viktig uppgift i att motarbeta nedmonteringen av servicen på landsbygden (Sommarbilaga i Syd-Österbotten 9.6).

KOMMANDE POLITIK FÖR UTVECKLING AV JORDBRUKET OCH LANDSBYGDEN STÖDER EUROPA 2020-STRATEGIN – NYTT NUMMER AV *LIITERI*

Den kommande politiken för utveckling av jordbruket och landsbygden kommer att stöda Europa 2020-strategin – smart och hållbar tillväxt för alla. Aktuella rättesnören är Europa 2020-strategin, kommissionens CAP-meddelande i november 2010, flexibilitet och minskad byråkrati. Det kommer att utformas en strategi på EU-nivå under den kommande programperioden som täcker alla fonder. Kommissionen väntas lägga fram sitt finansieringsförslag för den kommande finansieringsperioden 29.6. Grundstrukturen i CAP kommer att bevaras oförändrad, menar enhetschefen vid DG AGRI, Europeiska kommissionens generaldirektorat för jordbruk och landsbygdsutveckling, Søren Kissmeyer-Nielsen. Målet för landsbygdens utveckling ändras inte, utan programmen kommer att bli flexibla än i dag – det skapas inga separata axlar, och åtgärderna kommer att bli färre, men mer omfattande, anser Kissmeyer-Nielsen. Under den kommande perioden kommer fokus att ligga mer på överföring av kunskap, innovations- och FoU-verksamhet, mångsidigare näringsverksamhet med särskild fokus på ungdomar, närproducerade livsmedel och Leader-verksamhetssättet, medan de övergripande åtgärderna är inriktade på miljön, klimatet och innovationer. Kissmeyer-Nielsen konstaterade att förenklingen av kommissionens process denna gång är mer transparent än tidigare, även om en förenkling av processen alltid har ingått i kommissionens förslag. Men han betonade emellertid att det alltid finns en motsättning mellan förenkling och kontrollmöjligheter, eftersom man är redovisningsskyldig inför skattebetalarna när gemensamma medel används. Kissmeyer-Nielsen talade om utvecklingsarbetet under EU-programperioden vid en konferens om programmet för utveckling av landsbygden i Fastlandsfinland i Tammerforshuset 3-4.5. Konferensen samlade 235 programaktörer från olika delar av landet. Material från evenemanget finns på webbplatsen <http://maaseutu.fi/fi/index/kalenteri/koulutusmaterialit.html>. Uppgifterna är från juni månads *Liiteri – Nyheter från en levande landsbygd* som har följande rubriker:

- Kampanj för starkare byar och kommuner
- Tävling och sommarturné i Finland!
- Hur är läget för de nationella projekten? Hur ser det ut inför nästa programperiod?
- Vad gör vi på fritiden? Åker ner till landet!
- Sitra undersökte finländarnas förhållande till landsbygden
- Kafé Kardemumma årets 4H-företag

Nyhetsbrevet (Juni 2011, 1/6 2011) kan läsas på jord- och skogsbruksministeriets hemsida under adress http://mmm.multiedition.fi/liiteri/uutiskirje/liiterit/2_2011/se/index.php.

LOKAL UTVECKLING PÅ HÄLFT – PROFESSOR EERO UUSITALO I LEDAREN FÖR LANDSBYGD PLUS

Befolkningen, servicen och kommunala strukturen förändras så snabbt och i så stor utsträckning i Finland att det är absolut nödvändigt med ökat, lokalt samarbete mellan myndigheter och medborgerliga aktioner. Förändringarna framstår som hotande där landsbygdsområdena förefaller bli förlorarna. Men inte allting är negativt med förändringar – det finns även teknologiska möjligheter. Det viktigaste är att människorna skulle inse att det är nödvändigt med förändring. Samarbete mellan myndigheterna och medborgerliga aktioner skapar nya, funktionella lösningar och gör att omdaningarna blir mindre negativa. I Finland

har lokal utveckling på landsbygden medvetet organiserats och främjats. Resurser har sammanförts, Leader-grupper har etablerats, program och projektverksamhet har utvecklats, samt att lokal demokrati gynnats. Men den här processen är inte slutförd: nya metoder för samarbete och arbetssätt behövs. För att åstadkomma dessa nya metoder, behöver både medborgerliga aktioner och myndigheter överge några av de gamla metoderna: medborgaraktorer är inte helt oberoende och beslutsfattande på kommunal nivå är inte tillräckligt för lokal landsbygdsutveckling. Vi kan bilda någonting nytt när vi förstår detta. Bland annat det här skriver professor Eero Uusitalo i ledaren för tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus Special Issue 2011. Övrigt som tas upp i tidningens engelskspråkiga nummer är bl.a. följande:

- Nätverkande och lokal kompetens utmärker SYTY
- Tre exportprodukter från finländsk landsbygdsolitik
- Tredje sektorn – Livboj för välfärdsstaten?
- Europeiskt samarbete främjar Leader-verksamhet
- Landsbygdsnätverket aktiverar människorna och förmedlar information
- Föreningen Maaseudun uusi aika samlar landsbygdsexperterna
- Europeiska kommissionen: Regional utveckling för alla!
- Byakampanj med skärgårdsprägel
- Gemensam historia förenar Leader-grupper
- Förenade via världsarv och landsbygdsutveckling

Årets engelskspråkiga nummer av tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus utkommer 16.6. Tidningen Maaseutu Plus – Landsbygd Plus är språkrör för byarörelsen, de lokala aktionsgrupperna och övriga landsbygdsutvecklare. Tidningen, som getts ut sedan år 2000 och utkommer 5 ggr per år (med normalt ca 36 sidor per nummer), är tvåspråkig med ett mindre antal svenska sidor. Årligen ges även ett engelskspråkigt nummer ut. Utgivare är Suomen Kylätoiminta ry (SYTY) – Byaverksamhet i Finland rf med Eero Uusitalo som chefredaktör och Pirja Peltomäki som redaktör. Svensk Byaservice sköter om koordineringen av de svenskspråkiga sidorna i tidningen. För prenumeration kontakta Sylvia Manninen på tel. 02-738 1761 eller per e-mail sylvia.manninen@kylatoiminta.fi.

KYRKBYAR, ENERGI, SKÄRGÅRDSTILLÄGG, KOMMUNIKATIONER – SKÄRGÅRDSKOMMUNER HÖLL SEMINARIUM I MALAX

Senaste vecka (6-7.6) var österbottniska kommunen Malax värd för ett seminarium om skärgårds-, kust- och insjöfrågor med skärgårdsdelegationen, Österbottens förbund och Malax kommun som arrangörer. En av talarna, kanslichefen på miljöministeriet Hannele Pokka, sade bl.a. om byggandet av vindkraftsparkerna att det verkar ta längre tid än väntat och att det beror i första hand på finländarnas attityder. Fortfarande är många av den åsikten att möllor och turbiner inte skall byggas just där de bor. Vad gäller bevarandet av livskraften på landsbygden, är kyrkbyarna viktiga och att man därför borde satsa på utvecklingen av dessa. Pokka ser också en möjlighet i att mindre orter kan vara självförsörjande när det gäller el i framtiden, och menar att byar eller t.o.m. gårdsgrupper kan komma att klara sig själva beträffande energin. Ordföranden för skärgårdsdelegationen, riksdagsledamot Mikaela Nylander, sade å sin sida att vi eventuellt står inför en ny statsandelsreform. Här är det viktigt att skärgårdstillägget bevaras. Nylander nämner även frågan om kommunikationerna ute i skärgården och poängterar betydelsen av att förbindelserna ut till skärgården fungerar med landsvägsfärjor och båtförbindelser. Även landskapsdirektören för Österbottens förbund Olav Jern ser fungerande kommunikationer som en av de viktigaste frågorna som påverkar hur och om landsbygden hålls levande. De andra frågorna är möjligheten att bygga nytt och näringspolitiken. Jern ser också kulturlandskapen i skärgården som hotade, eftersom småskaligt jordbruk mer och mer försvinner. *Uppgifterna är från senaste veckas*

tisdagsupplaga (7.6) av Vasabladet. Se även ett meddelande (från 6.6.) från arbets- och näringsministeriet under adress http://www.tem.fi/?89523_m=103050&l=sv&s=2472.

I glesbygden finns 800 000 heltidsinvånare och 730 000 deltidsovånare. Av finländarna bor åtminstone 30 procent en kortare eller längre tid på landsbygden eller i skärgården. I 162 kommuner finns över 4 000 personer som använder fritidsbostäder regelbundet och i 224 kommuner över 2 000. Räknat i heltid är glesbygdsfolket över hälften av befolkningen i 109 kommuner och i 210 kommuner är andelen över en tredjedel. Det här framgår bl.a. ur Mikaela Nylanders tal som finns, med andra talarer, som länk via webbadressen <http://www.tem.fi/?l=sv&s=4363>.

SKOLVÄGENS LÄNGD OCH PISA-UNDERSÖKNINGEN – DOKTOR GUNILLA KARLBERG-GRANLUND

Ser vi Pisa-undersökningen som en viktig indikator för hur det står till i vår skola, kan vi alla vara mycket stolta. Av 65 deltagande länder är Finland nu på tredje plats i världen då det gäller 15-åringars förmåga att läsa. Vi fick likaså mycket goda placeringar inom naturvetenskap och matematik. Både elever från de svenskspråkiga och finskspråkiga skolorna gjorde mycket väl ifrån sig i testen, med den skillnaden att de finskspråkiga eleverna i medeltal var ännu bättre än de svenskspråkiga. I detta sammanhang behöver man beakta att det finlandssvenska skolnätet är glesare än vad det finskspråkiga skolnätet är i landet som genomsnitt. Enligt Regionförvaltningsverket i Västra och Inre Finland hade bara 45 procent av de svenskspråkiga 13-14-åringarna sin skola inom fem kilometers räckhåll hösten 2009. Siffran för de finskspråkiga skolelevernas del i samma ålder och område var 78 procent, medan tillgängligheten i Södra Finland var bättre än i Österbotten med en motsvarande siffra på 68 procent enligt de nyaste uppgifterna som berör hösten 2010. "En viktig fråga blir då – vad betyder det nämnda avståndet till skolan, och tiden som går till att vänta på eller sitta i skolskjutsen, för orken och iveren att läsa?" Viking Brunell ger i sin fördjupade Pisa-analys från år 2007, *Klimat och resultat i den finlandssvenska grundskolan*, en fingervisning om att här kan finnas intressanta kopplingar. I en bilaga nämner Brunell att "låga kostnader för kommunalt ordnade skolskjutsar var positivt för skolklimatet, kanske p.g.a. att fysisk närhet till skolan inte kräver betalda och för eleverna långa och tröttande skolresor". Tillsvärdare finns inte skolresans längd och tid med som en explicit bakgrundsfråga i Pisa-jämförelserna. Men för att förstå elevers situation och prestationer i olika länder och regioner behövs forskning som beaktar elevernas sammanhang och ser skoldagen som en helhet, med möjligheter till både skolarbete, vila och fritidsintressen. Trivseln, identifikationen med skolan och känslan av tillhörighet handlar också om skolkultur och värderingar. Det geografiska avståndet är dock en realitet som sannolikt kan ha olika konsekvenser. Dessutom är frågan värd att beaktas ur ett finländskt glesbygdsperspektiv, eftersom skolresan inom lagliga ramar får ta tre timmar för 13-15-åringar och för yngre elever två och en halv timme. Uppgifterna är från en artikel, skriven av doktorn i pedagogik Gunilla Karlberg-Granlund, i senaste veckas tisdagsupplaga (7.6) av Vasabladet.

VINDKRAFT I "MOTVIND"

Det går trögt med vindkraftsinvesteringar i Finland, inte minst i Österbotten. Inom EPV Energi har man redan länge haft beredskapen att satsa och investera, detta trots att lönsamheten och kostnadseffektiviteten för vindkraft kan ifrågasättas. Frans Liski, EPV Vindkrafts nye VD, ett dotterbolag till EPV Energi, menar att vindkraften inte är någon guldgruva, utan det tar tid att få lönsamhet i vindkraft, men försäkrar att den dagen kommer, även i Finland. Investeringskostnaderna är redan på väg ned och energieffektiviteten i turbinerna blir bara bättre och bättre. Vad gäller vindkraft, är Finland ett utvecklingsland. I dag har vi 200 megawatt, medan regeringens mål är att vi skall ha en kapacitet på ca 2 500

megawatt år 2020. Det krävs alltså närmare 1 000 vindturbiner, vilket betyder nästan 100 per år och 2 i veckan. Tiden att förverkliga investeringarna, är inte ens nio år. Liski medger att det är en utmaning att bygga vindkraft längs den österbottniska kusten. Det svåra är att få markägarna övertygade och intresserade. Att det går så trögt, beror bl.a. på att vindkraft är så nytt för alla, även för myndigheterna, och att det inte finns modeller för hur projekten skall förverkligas. *"Vindkraft kräver mängder med papper och varje sten skall vändas för ett bygglov, om det över huvud taget beviljas"*, säger Liski som menar att det verkar krävas betydligt färre och mindre omfattande utredningar för att bygga ett kärnkraftverk. Att det sedan bland markägare ställs krav på att även de som inte direkt berörs av ett turbinbygge skall kompenseras, är tufft. Från EPV Vindkrafts sida vill man hitta en lösning som kan tillämpas lika och rättvist för alla projekt. Liski är övertygad om att EPV bygger vindkraft i Österbotten, kanske förverkligas inte projekten enligt de ursprungliga planerna, men bygga skall de. Ägarna vill investera i vindkraft och de har de resurser som krävs. *Uppgifterna är från en artikel, skriven av Björn Stenbacka, i senaste veckas fredagsupplaga (10.6) av Vasabladet.*

LÄS ÄVEN DETTA

Uppfyller kommunerna förpliktelserna i lagen om KSSR? – enkät skall ge svar

Finansministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet har 1.6 sändt en gemensam enkät till samtliga kommuner, med vars hjälp man utreder hur kommunerna uppfyller förpliktelserna som anges i lagen om en kommun- och servicestrukturreform (KSSR). Enligt lagen skall en kommun eller ett samarbetsområde, som sköter om den grundläggande hälsovården och socialvården, omfatta åtminstone ca 20 000 invånare, ett krav som skall uppfyllas senast 1.1.2013. Alla socialvårdstjänster, förutom barndagvården, skall vara överflyttade till samarbetsområdena före den 1.1.2015. Kommunerna måste fatta beslut om lösningarna före 31.8 och besvara enkäten före samma datum. Efter att svaren anlant skall ministerierna hösten 2011 inleda förhandlingar med sådana kommuner som inte uppfyller ramlagens krav. Statsrådet skall sedan före 30.6.2012 fatta nödvändiga beslut om förpliktandet av kommunerna till samarbete, samt bedöma och fatta beslut om avvikelserna till kravet om ett tillräckligt befolkningsunderlag. Lagen om KSSR (169/2007) trädde i kraft 4.5 och statsrådet utfärdade 26.5 en förordning om tillställande av uppgifterna. *Uppgifterna här är från finansministeriets pressmeddelande (1.6) och kan läsas i sin helhet under adressen http://www.vm.fi/vm/sv/03_pressmeddelanden_och_tal/01_pressmeddelanden/20110601Statsr/name.jsp.*

Inget förespråkande om tvångssammanslagningar från Kommunförbundets sida

I offentligheten har det framkommit spekulationer om att Kommunförbundet skulle förespråka kommunsammanslagningar som genomförs genom tvång eller påtryckningar, vilket inte är andemeningen i de riktlinjer för kommunstrukturen som Kommunförbundets styrelse godkänt. Ledningen betonar kommunernas egna initiativ som staten förväntas stödja genom åtgärder för att skapa balans mellan den kommunala servicen och ekonomin. Ett av de mål som förbundets styrelse enhälligt godkände före påsken, är ett nätverk av starka primärkommuner som täcker landet så väl som möjligt. Kommunförbundets definition på en stark primärkommun är att den har möjligheter att tillhandahålla välfärdstjänster och skapa förutsättningar för demokrati och en livskraftigare kommun, vilket då faller sig naturligt att den utgörs av ett pendlingsområde. Kommunerna bör vara tillräckligt starka för att bära ansvaret för social-, hälso- och sjukvårdstjänster, där kommunernas uppgifter hela tiden växer - ett ansvar som även innebär stark styrning av tillhandahållandet av tjänster. Genom att visa sin styrka också under de följande årtiondena kan man bevara sin självbestämmanderätt. Kommunförbundet anser att kommunerna med den nuvarande kommunstrukturen kommer att

förlora sitt verkliga inflytande i styrningen av kommuninvånarnas tjänster, vilket man redan i stor utsträckning insett på det kommunala fältet, där rekordmånga kommuner slagits ihop och kommunerna börjat samarbeta i stor skala och infört effektivare verksamhetsformer. Sammanslagningarna och det övriga samarbetet bör bygga på kommunernas egna beslut, och de regionala skillnaderna bör beaktas när reformer genomförs. Förbundet betonar att samma kommunmodell inte nödvändigtvis är tillämplig i hela landet. Kommunernas egna effektiviseringsåtgärder bör ges stöd genom den kommande kommunallagen, uppluckring av normer och statsandelsreformen. *Uppgifterna är från Kommunförbundets pressmeddelande (från 6.6) som finns att läsas på webbplatsen Kommunerna.fi under webbadressen <http://www.kommunerna.net/sv/kommunforbundet/media/pressmeddelanden/2011/06/Sidor/kommunforbundet-foresprakar-inte-tvangssammanslagningar.aspx>.*

”Tredje statsmakten behövs i tredje sektorns kamp mot centraliseringen”

Tredje sektorns arbete har mycken nytta av en välvilligt inställd massmedia, som ger uttryck för det man vill få fram. Målsättningarna kan konkretiseras med hjälp av goda relationer till radio och tidningar (speciellt de lokala), samt en aktiv information om angelägenheterna. Tyvärr kan dock lokalmedian också förvränga budskapet eller negligera ärendet. Sedan så lever tredje statsmakten sitt eget liv, som inte rubbas av mina nyheter eller tidtabeller. När man insett detta, kan man lättare nå redaktionerna och komma med i nyhetsflödet. Vår lokalmedia i östra Nyland är oftast väldigt intresserad av lokala företeelser, även tredje sektorn, som ändå oftast jobbar på frivillig bas och inte har stora pengar att sätta på marknadsföring eller tid på information. Just nu kämpar vi för byarnas och landsbygdens överlevnad i det stora kugghjulet kallat metropollandskapet, och i den kampen behövs all hjälp från både massmedian och allmänheten. Tredje sektorn och tredje statsmakten är tillsammans starka nog att ge storhetsvansinnet och centraliseringsivern en känga. *Uppgifterna (från 9.6) är från svenska.yle.fi/ostnyland "Mitt Östnyland" och finns under adressen <http://ostnyland.ylebloggen.fi/2011/06/09/tredje-sektorn-och-tredje-statsmakten/>. Skribenten Mia Aitokari är verksamhetsledare för Östra Nylands Byar och en av Radio Vegas bloggare för "Mitt Östnyland".*

Årets by i Egentliga Finland 2011 skall vara bra på kulturskapande

Det är igen dags för Årets by i Egentliga Finland, som detta år har temat *Byarna som kulturskapare*. Föreningen Egentliga Finlands Byar rf med samarbetspartners söker därför en by, där man med hjälp av den lokala kulturen kunnat öka byns välmående och trivsel. Faktorer som inverkar är bl.a. hur kunskapen om lokala traditioner har samlats in och utnyttjats, samarbetet mellan byns olika föreningar och företag samt kontakterna till kommunen, hur byns lokala kultur utvecklats till en säljbar produkt och hur välplanerad satsningen på byns kultur är. Ansökan sänds senast 15.6 till Egentliga Finlands byaombud Tauno Linkoranta, endera per post eller per mail, tauno.linkoranta@vskylat.fi. Valet av Årets by 2011 utgör höjdpunkten på *Landskapets Byaverksamhetsdag* 13.8 i Tykö. Mer om Årets by och om byaombudet i Åboland Pia Prost och hennes arbete med att bygga upp den svenskspråkiga byaverksamheten i Åboland, finns att läsas i den svenskspråkiga versionen av Egentliga Finlands byabrev (Nyhetsbrev 1/2011, 1 juni 2011). *Nyhetsbrevet, liksom den finska versionen, finns som länkar på föreningens hemsida som har adressen <http://www.vskylat.fi/>.*

VAD HAR HÄNT?

Skriv ner några rader om vad som är på gång i er region eller organisation och som kan vara av allmänt intresse för alla!

Nyhetsbrevet, som utkommer en gång i veckan med Svenska Temagruppen (SveT) inom Landsbygdspolitiska samarbetsgruppen (YTR) som samarbetspart, sänds till Byaservice samarbetsgrupp, nyckelpersoner d.v.s. de som representerar Byaservice i olika centrala organ, projektledare som jobbar inom Byaservice, de lokala aktionsgrupperna, de regionala byaorganisationerna och till olika personer/organisationer med anknytning till landsbygdsutveckling. Alla som har något att informera om, skickar in sina bidrag till e-mailadress: kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Skriv mycket kort och undvik bilagor. Hänvisa hellre till webbsidor för mer info.

Nyhetsbrevet kan även läsas på Svensk Byaservice hemsida, www.bya.net. Vill du komma med på vår sändlista, sänd då mail till adressen kenneth.sundman@studiecentralen.fi. Ifall någon inte vill ha Nyhetsbrevet i fortsättningen, meddela till samma e-mailadress ovan.